

Bölöni Domokos

Csillagfogó

*S most azt mondja: elértem a tetőt,
És azt véli, hogy csillagot fogott —
Pedig ő csak nézte a csillagot —
A csillag fogta őt.*

Reményik Sándor

Apó azzal csalogatta unokáját a városból, hogy mutat neki mekegő szamarat, és olyan tehenet, amelyik zsebkendő nélkül fújja az orrát, meg bölcs süldőmalacot, a Samukát: két lábra áll, úgy eszi a császárkörtét.

Ferkő azonnal pakolódni kezdett: menjünk, apó. De meg kellett várniuk a gyerek édesapját, míg az üzemből hazajön. Engedély nélkül apó semmit sem tesz, a rendőrt is külön megkérdezte, csakugyan át lehet-e menni, bár zöldet jelzett már a lámpa...

— Apónak van egy disznója, amelyik megeszi a villanykörtét — újságolta lelkesen a gyermek. Édesapja már éppen beleegyezett-forma, de most megrovóan nézett apóra.

— Császárkörtét! — kacagott apó. — Az olyan, hogy nem világít, s a császár is megette, amikor még volt... császár — magyarázta.

— Nem bánom, de ne bolondítsa a fiamat — dorgálta apót a fia. — Miféle szerzet például a mekegő szamar?

— Az csak egy kecske — feszengett apó —, s azért szamar, mert hagyja magát megfejni. És a füle is nagy. Ekkora né, mint a tenyerem.

Lapátnyi nagy tenyerét az unoka elé tartotta.

Ferkő ugrándozott, menjünk már, ó igazán, mehetnénk már!

És a nyár megtelt csodákkal. Ferkő nem felejt el soha, s ha teheti, minden szünetidőben meglátogatja apóékat.

A legnagyobb csoda mind közül: a csillagfogó. Ami nem más, mint a kert mélyében lévő kávas kút, lecsapható fedelével.

Szó se róla, Ferkő addig is látott csillagot; tizedik emeleti lakásuk erkélyéről máskor is rácsodálkozott a titokzatosan ragyogó magasságra. De apóéknál sokkal nagyobbak a csillagok — apó szerint a jó falusi kosztnak tulajdonítható —, olyan közel jöttek az emberhez, hogy Ferkőnek kedve támadt, hogy — mint a báránycákat vagy pihés csibéket — tenyerébe véve simogassa őket.

— Látod azt a legelsőt, a legfényesebbet? Az a vacsoracsillag. Mikor feljön, az emberek asztalhoz ülnek, megesszik a jó tejes puliszkát, utána a szalonnás rántot-

tát káposztacikával. A csillag velük vacsorázik, aztán jót iszik rá a kút vizéből. Ha ügyes leszel, megfoghatod!...

Ferkő rábáméskodott a tündöklő csillagokra, épp a kapu fölött vesztegelt a Göncölszékér, arrább meg csibéit hívogatta a Fiastyúk.

— Holnap! — mondta apó. — Légy résen, mert ravasz ám, s még csak ne is gondoldj rá. Mert ha megorront valamit, úgy elillan, hogy csak az emléke marad, s az is csak iskolakezdésig...

Csak hogy Ferkőnek — bármennyire hajtogatta magában: azért sem gondolok rá! — mégis folyton ez járt az eszében. S az álma is oly gyönyörűséges! Azt álmodta: megfogták apóval a csillagot, Ferkő férfiasan bemutatkozott, kezét ráztak, majd városnézőbe hívta. Rápattant, és a csillag felszállt. Amerre elhaladtak, mindenfelé nagy fényesség támadt, az országúton leállt a forgalom, az emberek azt hitték, repülő csészealj, de amint észrevették Ferkőt, vidáman integettek. A városban zászlócskákat lengettek, mint nagy ünnepeken, estére járt, színes lámpák fényében furdött a város, ők puhán siklottak a Főtér fölött, onnan pedig a lakónegyed irányába kalauzolta. Az erkélyajtó nyitva, azon át ügyesen, puhán belibbentek a szobába. Apu és anyu éppen krumpligulyást vacsorázott, Ferkő egyik kedves étele, s hát a csillag is kétszer kért belőle.

Hirtelen felriadt. Hát persze, dörzsölgette a szemét, itt van apóéknál, a tiszta-szobában. Marci, a kendermagos kakas kergette el az álmát, meg a kontrázó Lábaviszi kutya. Ott koncerteztek az ablak alatt, hogy ébredne már, hiszen a nap a körtefa tetején táncoltatja csikósugarait.

Egész nap nyugtalanul járt-kelt Ferkő, semmiben sem lelte örömét, pedig a „mekegő számár” — a Liza nevű kecske — folyton vele incselkedett, mindenáron meg akarta kóstolni az apjától kapott új szalmakalapot, Birike, a kismalac, Samuval, a nagymalaccal pedig majdnem a földre döntötte. Olyan kíváncsiak ezek a falusi teremtmények; egyszer el kell vinnie őket is városnézőbe, hiszen lám, a rozoga traktortól is világgá szaladnának...

— Feljött! — újságolta napszálltakor titokban, nehogy anyó megsejtsen valamit, mert — apó szerint! — amit a vénasszonyok meghallanak, holnap már az újság is írja.

Apó lehúzta lábáról a bakancsot, eloltotta a tornácon a villanyt. — Csak láb-ujjhegyen, óvatosan — suttogetta.

Ferkő a lélegzetét is visszafojtotta. A kúttól három lépésre behúzódtak az eperfa sötétjébe.

— Hasalj le, s nézd meg, iszik-e már! — súgta apó. Ferkő kúszva, nesztelenül közelítette meg a kutat, fűszál se rezzent a lába alatt. Főlegyenesedett, aztán szívdobogva odalesett. A mélyben, a víz tükrén épp szomját oltotta a vacsora-csillag; olyan önfeledten szürcsölt, mint egy cica. Biztosan megint kiadósat vacsorázhatott.

Ferkőt egyáltalán nem vette észre.

Intett apónak: jöjjön gyorsan!

— Benne van!... Iszik.

— No, hamar! Csapjuk rá a fedelet!

— Jaj, be jó! — táncolt Ferkő. — Megfogtuk a csillagot! Megfogtuk a csillagot!

Együtt táncoltak, ugrándoztak apóval. Anyó bosszúsan kandikált ki, mi lelte ezeket, a kutyát is megbolondították.

Lábaviszi ott hengergőzött körülöttük, farkát csóválta, többször is megugatta a kútba zárt vacsoracsillagot.

— No, ez megvolna — pallotta le a harisnyáját apó. Ferkő tanácstalanul kezdte vakargatni a tarkóját.

— Igen, de hogy vesszük ki?! — nézett tanácstalanul az öregre. Apó nagyokat hümmögött, cigarettára gyújtott, elgondolkozva eregette a füstöt.

— Annak is módja van — közölte nagy későre. — Ott kell hagyni; reggelre jól megéhezik, s akkor aztán, mikor kinyitjuk a kút fedelét, nem kéreti magát.

Ebbe Ferkő fejcsóválva nyugodott bele; de jobbat ő sem tudott kitalálni. Sokáig forgolódott az ágyban, nem jött álom a szemére. Hajnal felé szenderedett el, s az jött elő, hogy a csillagot kieresztették frustukolni. Kopogott a fénye a koplalástól. Apó kedvesen asztalhoz tessékelte. Három szelet vajaskenyeret falt be egymás után, hozzá két nagy csupor kecsketejet. Na, utána nyári iskolát szerveztek az udvaron. Samuka, a nagymalac, Birike, a kismalac, Marci kakas, Liza kecske, Lábaviszi, de még a hathetűs ünőboci, Kedveske is részt vett a tanfolyamon. A csillag csodálatos dolgokat mesélt, a világúrról, a többi csillagokról, és hogy már több rakétát is látott, emberek utaztak bennük, akik megérdeklődtek, merre rövidebb az út, és ő mutatta a Tejutat, azon rém simán lehet száguldani, mert a tavaly javították; és el ne mozduljak, csakugyan olyan fényes és fehér, mint a valódi kecsketej. Liza boldogan mekegett, Birike és Samuka helyeslően rőfögtek, Lábaviszi a száját nyalogatta, Kedveske pedig, a kisboci, azt bögte, hogy bár nem ért épp mindent, azért a Tejutat elhiszi, s megkérte a csillagot, vinné el oda, amíg nagyobbra nem nő és füvet is ehethet; addig ugye, milyen jókat szopikálhatna, mert itt apó, sajnos, már elválasztotta tehénmamától. Egyedül Marci kakas kukorékolt közbe néhányszor, ahogy sem fért abba a kakaseszébe, miként élhet a Fiastyúk kakas nélkül abban a fene nagy űrben. Csak akkor nyugodott meg, mikor megtudta: vannak óriási csillagdombok, amelyekről elhallatszik a kakaskukorékolás minden, de minden bolygóra. És tyúkexpedíciók érkeznek rögvest látogatóba.

Nagyon sikeres tanfolyam volt, mindenki világűrutas akart lenni.

Ilyen szépet álmódott Ferkő hajnaltájban, és még azt is, hogy megtanította a vacsoracsillagot számolni tízig, s az ábécéből annyi betűre, amennyi elég ahhoz, hogy leírja a nevét. Igaz, kissé röstelkedett a csillag, amiért ő itt a Földön még analfabétának számít; de hát az űrben egészen más jelekkel értekeznek.

Biztosan az állatok is ezt álmódták, különben miért ébresztették volna ezúttal még korábban Ferkőt! Apót is megelőzve ébredt, kilopózott a házból, s — usgyi! Irány a kút!

Vigyázva nyitogatta a fedelét, és így hívogatta a mélyből a csillagot:

Kukoricamálé,
finom tejeskávél!
Csillag, csillag, gyere ki,
vár a finom reggeli!

Avval egészen hátracsapta a fedőt.

Hanem a csillag mégsem jött ki. S mikor Ferke jól megfogózkodva, nehogy beleessék, odakémlt, hát uramfia: ott benn nincs semmi.

A saját, csalódott tükörképén kívül. Amely még ráadásul mintha gúnyolódnék is vele.

Sírásra görbülő szájjal szaladt vissza, rángatta ki az álmosan morgoló öregembert az ágyból.

— Jöjjön gyorsan! — lihegte. — Az éjjel megszökött a csillag!...

— Ejnye no! — zsörtölődött apó. — Ezért nem muszáj akkora lármát csapni.

Most már kettesben siettek a kúthoz, a kert aljába. Apó is besandított, zavartan vonogatta a vállát.

— Nem foghatom fel... — ámuldozott. — Hé, Máriskó!

Nannyó éppen a kávé tölögette a konyhában, csodálkozva jött elő.

— Valld be — kiáltott rá apó —, hogy vizet merítettél a kútból, s kieresztetted a csillagot!... Így tettél akkor is, amikor kisnyulat hoztam haza kaszáláskor... Eleresztetted!

De nannyó esküdözött; ő nem, s nem. S az üres veder is mellette tanúskodott. Apó nagyon későn bukkant a dolog nyitjára.

— A helyzet az — magyarázta a reggelinél —, hogy a csillagok olyan népség, amelyik erősen szereti a szabadságot. Nem lehet őket csak úgy bezárni valahová. Mert reggelre mindig meglógnak.

Ferkó lógó orral gunnyasztott az asztal mellett.

— No, fel a fejjel, kisunokám — vigasztalta apó. — Ha megnősz, csinálunk egy jó sebes úrhajót, egy olyan jó karcsú rakétát, amelyik gyorsabban száguld az időnél is; egy napon majd személyesen tesszük tiszteletünket a vacsoracsillagnál. Már kiválogattam néhány prima bükkfát az erdőn, abból faragjuk a tengelyét, a rúdját meg a négy kerekét.

A fiúcska sokára békélt meg. Még jó párszor bezárta esténként a csillagot a kútba, de az reggelre mindig elillant. Apó aztán más, újabb játékokat talált ki, gazdálkodni tanította unokáját, kijártak a mezőre, ahol olyan pompásan pitypalttyol a nyár, hogy a mennyország elbújhat mellette. Az ügyes kezű Ferkó mindent tudni akart, és mindenben segített apóéknak. Nem csoda hát, ha a nyár úgy elröppent, mint... mint a kútból a csillag.

Otthon Ferkó azért rendszerint kiáll esténként az erkélyre, ha szép, csillagos az ég, s édesapját, édesanyját, de még Júliát, a nővérét is oda hívogatja.

— Nézzétek csak — mutatja, s csillog a szeme. — Az ott a vacsoracsillag. Most vacsorázik, aztán leszáll apóékhoz a kerti kútba, friss vizet inni...

Apu és anyu bólogat, összenéznek; aztán apu elkezd magyarázni, amit ő tud a csillagokról. Sok mindent ismer apu; pedig nem is tudós. Ferke olyan boldog ilyenkor, gyakran képzelettel, hogy csak kinyúl a kezével a csillagos éjszakába, s meg-simogatja a vacsoracsillagot, megigazítja a Göncölszekér rúdját, rámosolyog a Tejútra; amely olyan fényes és fehér, mint a Liza teje.

Édesapja a karjába veszi, ágyához viszi az álmodozó kisfiút. — A csillagok szeretik a szabadságot — suttogja álmában Ferkő. — Nem szabad rabul ejteni őket...

Végtelen tereket repülnek be a csillag hátán, apó is ott ül Ferkő mögött, és morgolódik, mert a világűrben tilos a dohányzás; nem szabad rágyújtani.

Az udvarról Liza, Samuka, Biri, Lábaviszi, Marci kakas és Kedveske integetnek. A fejükkel, a fülükkel, Lábaviszi a farkát csóválva; ki mivel tud.

Egyszer majd, ha egy kicsit még okosodnak, őket is fölviszi a csillagparipán, határozza el álmában Ferkő.

Apja hosszan gyönyörködik alvó fiában. Ferkő elmosolyodik, mint aki huncutkodni akar, az apja meghökken: mégsem alszik?...

Aztán a fiúcska a másik oldalára fordul, és hangosan felkacag.

FÉNY (B. Gyűjtő József fotója)

Csávossy György

Erdélyi ima

Csodálatos vagy Uram,
csodálatos az ég,
mely hol baljósan szürke,
hol derűt lopva kék,
mintha szemedből szűrne
számunkra csöpp reményt,
a kiskutyánknak jutó
morzsákból is szerényt.
Kutyavilágot élünk
és híved oly kevés,
üzenhetünk százképpen,
hogy nincsen menekvés,
sugározhatja könnyen
az elektronika,
de öncsalás, hogy így jut
előbb Hozzád ima.
Szívünk legyen antenna,
és árama a hit,
mely Jób jajával kínunk
törléséhez segít.
Ma Boldogasszony népe
meghasonlott sereg,
megbűnhődve a múltat
hűtlen Hozzád eped:
ne hagyj elveszni minket,
a kés szívig hatolt,
küldjél ne tizenkettőt,
bár egy jó apostolt.

(2007)
